

Field : Psychology, Physical Education

Type : Research Article

Recieved:16.10.2015 - *Accepted*:12.12.2015

Bartın ve Zonguldak İllerinde Görev Yapan Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Atılganlık Düzeylerinin İncelenmesi

Murat KUL, Mehmet GEBEDEK

Bartın Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Bartın, TÜRKİYE

E-posta: muratkul61@gmail.com

Öz

Bu çalışmada, yazarı ve istinsah tarihi belli olmayan, dil özellikleri incelendiğinde Eski Anadolu Bu çalışmanın amacı, Bartın ve Zonguldak illerinde görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin atılganlık düzeylerinin incelenmesidir. Araştırma grubu 27 kadın, 43 erkek toplam 70 ($X_{yaş}=30.12\pm 5.36$) beden eğitimi öğretmeninden oluşmaktadır. Çalışmada demografik bilgi formunun yanında "Rathus Atılganlık Envanteri" veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Araştırma bulguları göstermektedir ki, Bartın ve Zonguldak illerindeki beden eğitimi öğretmenlerinin atılganlık düzeyleri puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak farkın olup olmadığını ortaya koymak için yapılan bağımsız örneklem t testinde, Bartın ilindeki öğretmenlerin ortalaması ile Zonguldak ilindeki beden eğitimi öğretmenlerinin puan ortalaması arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır [$T(158)= -0.668$ $p>0.05$]. Ayrıca Bartın ilindeki beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, Zonguldak ilindeki beden eğitimi ve spor öğretmenlerine göre atılganlık düzeyleri puan ortalamalarına göre orta düzeyde fakat daha yüksek puan ortalamalarına sahip oldukları gözlemlenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Atılganlık, Beden Eğitimi Öğretmeni, Bartın, Zonguldak

Investigation of the Assertiveness Levels of Physical Education and Sport Teachers in Bartın and Zonguldak

Murat KUL, Mehmet GEBEDEK

Bartın University, Physical Education and Sport School, Bartın, TURKEY

Email: muratkul61@gmail.com

Abstract

The aim of this study was to investigate the assertiveness levels of physical education and sports teachers in Bartın and Zonguldak. The research group of 27 females, 43 males, 70 ($X_{yaş}=30.12\pm 5.36$) consists of a physical education teacher. In this study, demographic information form and "Rathus Assertiveness Inventory" were used as data collection tool. The survey shows signs that, Bartın and Zonguldak physical education teachers assertiveness level the scores demonstrate, Bartın's physical education teachers with the average Zonguldak teacher's scores there was no significant difference [$T(158)=-0.668$; $p>0.05$]. In addition, physical education and sports teachers, according to physical education and sports teachers assertiveness levels compared to their averages moderate but Bartın showed to have higher scores.

Keywords: Assertiveness, Physical Education and Sport Teacher, Bartın, Zonguldak

1. Giriş

Sosyal beceriler bireyin yaşamında önemli bir role sahiptir. Çünkü diğer insanlarla iletişimde bulunmayı kolaylaştırıcı önemli bir özelliktir. İnsanların, diğer insanlarla başarılı ilişkiler kurabilmeyi öğrenmesi durumunda, tüm iş kollarında, kariyerde ve uğraş alanlarında işin % 85'i ve kişisel mutluluk yolunda da işin % 99'u halledilmiş olacaktır. Toplumun her kesiminde görev alan bireylerin sosyal becerilere sahip olması daha mutluluk vericidir. Fakat bazı meslek grupları için sosyal becerilere sahip olma ihtiyacı kaçınılmazdır. Bu meslek gruplarından birisi de öğretmenlik mesleğidir (Ergün ve Duman, 1998).

Günümüzde eğitim sisteminin amaçlarından biri, öğrenenleri değişik koşullara uyabilecek, esnek ve kritik düşünebilecek yeteneklerle yetiştirmektir. Eğitim sisteminin amacına uygun öğrenciler yetiştirmesi, iyi yetişmiş ve mesleğinde söz sahibi öğretmenlere bağlıdır. Bu durum öğretmenlere belirli roller vermektedir. Bu roller, öğretmenin öğrencisiyle, meslektaşlarıyla, okul yönetimiyle, veliler ile olan ilişkilerine ve mesleki gelişimine ilişkin olmak üzere çeşitli başlıklarda toplanabilir (Özden, 2003).

Bu ilişkilerin sağlıklı gerçekleşebilmesi için bazı yeterliklerin öğretmenler tarafından kazanılmış olması gerekir. Sosyal fizik kaygı ve Atılganlık becerileri de kişilerin kimliğini ve seçmiş olduğu mesleğe eğilimini ortaya çıkarmada önemli rol oynayan yeterliklerindedir. Ayrıca, Sosyal fizik kaygı ve Atılganlık becerilerinin beklenen düzeyde kazanılması bireyin meslek başarısını ve insan ilişkilerindeki yapıcılığını artırdığı düşünülmektedir (Hart ve ark. 1989; Martin ve ark. 2006; Eklund ve Crawford, 1994).

Sosyal fizik kaygı, insanların fiziksel görünüşleri başkaları tarafından değerlendirilirken hissettikleri kaygıdır. Sosyal fizik kaygı kavramı, bireyin diğerleri önünde davranışlarını kontrol etme ve görünümünü ayarlama çabaları olan benlik sunumu teorisi içinde yer almaktadır (Pehlivan 2007).

Türkiye Milli Eğitim Bakanlığı'nın Öğretmen Yeterlikleri kapsamında yaptığı çalışmada 'Kişisel Gelişimi Sağlama' alt yeterliğinin alt göstergesi olarak öğretmenin; enerjik ve canlı olması istenmektedir. Öğretmenin bu alt yeterliği yerine getirebilmesi için kişisel bakım ve sağlığına özen göstermesi, stresle başa çıkma yöntemlerini bilip uygulama beklenmektedir. Bir öğretmenin bu yeterlik ve performans göstergelerini yerine getirebilmesi, onun fiziksel olarak kendini iyi tanımlaması ve fiziksel benlik algısının yüksek olmasını gerektirmektedir. Bir beden eğitimi öğretminde bulunması gereken nitelikler arasında da "iyi bir görüntüye sahip olmak ve sağlıklı olmak gibi özellikler yer almaktadır. Çünkü bir beden eğitimi öğretminin ders içinde aktif ve etkili olabilmesi bu özelliklere sahip olup olmaması bağlıdır. Fiziksel görünüş ve performansları mesleki yeterlilik kriterlerinden uzak bir öğretmen, öğrencileri ve meslektaşlarının olumsuz değerlendirmelerinden çekinerek derslerinde pasif bir tutum içine girebilir. Kenardan talimatlar vererek dersi yönlendirmeyi seçebilir (Koparan, ve ark. 2010).

Yapılan araştırmalara göre fiziksel görünüm olarak kendini iyi hisseden bireylerin, kendine güven ve kendine saygı duygusu artmakta, bu artış ile atılganlık olumlu şekilde etkilenmektedir. Bir öğretmenin sayılan vasıflarda etkin olmasında atılganlık özelliği önemli bir faktördür (Cüceloğlu, 1991; Köroğlu, 2002).

.Atılganlık; güvenli girişkenlik, kendine güvenli davranış olarak kavramlaştırılmıştır. Bireyin haklarını korumada, düşüncelerini, duygularını ve inançlarını doğrudan, dürüst, uygun yollarla başkalarının haklarını gözeterek ortaya koyma biçimidir. Atılgan bir kişi etkin bir biçimde

dinler, tartışır ve başkalarında, işbirliği içinde olma isteği uyandırır (Martin ve ark. 2006; Eklund ve Crawford, 1994). Buna ek olarak; atılgan bireylerin özellikleri incelendiğinde başkalarından bağımsız olarak iş yapabildiği, açık ve içlerinden geldiği gibi davrandıkları, iyimser ve esnek oldukları, yaşamaktan ve mücadele etmekten zevk aldıkları; başkalarına ve kendilerine cesaret verebildikleri; hayatın her yönüne katıldıkları; doğrudan ve açık iletişimi tercih ettikleri; kendi sorunlarını, duygularını, sezgilerini, hırslarını sahiplendikleri; çevreyle ilgili ve aksiliklere karşı hoşgörülü oldukları; fiziksel olarak önemli sağlık sorunlarının bulunmadığı; kendilerine güvendikleri ve değer verdikleri görülmektedir (Humphreys, 1998).

Öğretmenlik mesleğinin etkili bir şekilde yürütülmesi için bireyin öğretmenlik mesleğinin çeşitli vasıflarına sahip olması gerekmektedir. Bunlar; empatik iletişim becerisi, sosyallik, yaratıcılık, gözlem becerisi, esneklik, adaletli davranma ve benzeri. Öğretmen, sınıf içinde ve sınıf dışında çeşitli rollere sahiptir. Sınıf dışında; iyi bir meslektaş, amir-memur, alanında uzman, çevresine model olacak vatandaş, sınıf içinde; etkili bir model, bilgi kaynağı, rehber, danışman, gerektiğinde anne baba ve etkili bir lider olması gerekmektedir (Çeliköz, 2003).

Mobbing kavramı ilk olarak 1960'lı yıllarda hayvan davranışları üzerine incelemeler yapan Avusturyalı bilim adamı Konrad Lorenz tarafından kullanılmıştır. Çalışma psikolojisi terminolojisine girişi ise 1980'lerde İsveç'te Prof. Heinz Leymann'ın araştırmaları ile gerçekleşmiştir. Kurbanlarının iş ve özel yaşantısını negatif yönde etkileyen, ayrıca örgüt kültürü, iklimi, çalışanların işe bağlılığı, iş doyumunu gibi kavramlar üzerinde de olumsuz etkileri bulunan bu davranış biçimi günümüzde hem dünyada hem de Türkiye'deki işyerlerinde çalışanların ortak sorunudur (Altuntaş, 2010).

Günümüzde rekabetin artmasıyla birlikte örgütlerde insan kaynağına verilen değer de artmaktadır. Örgüt yönetimleri iş görenlerin verimliliklerini ve çalışma hayatının kalitesini olumsuz yönde etkileyebilecek bütün faktörlerin ortadan kaldırılmasına çalışmaktadırlar. Ne var ki yine de örgütlerde insan kaynaklı birçok sorun ortaya çıkabilmektedir. Mobbing bu sorunların başında gelmekte ve mobbing sürecinde kişi, çalışma ortamında yöneticileri ya da çalışma arkadaşları tarafından rahatsız edilmekte, bunun sonucunda işe geç gelme, işten kaytarma, işi bırakma, uzun süreli izin alma gibi örgütsel etkinliği azaltacak davranışlara yönelebilmektedir (Çavuş, 2015).

Psikolojik şiddet bütün örgütler için olumsuz sonuçlar doğuran bir olgudur. Fakat psikolojik şiddetin, özellikle eğitim örgütleri gibi insani unsurların ön planda olduğu örgütlerde ve öğretmenlik mesleği gibi yoğun bir duygusal emek gerektiren mesleklerde daha önemli sonuçlar doğurabileceği düşünülmektedir. Diğer birçok mesleğe kıyasla öğretmenlik mesleği, insanlarla daha fazla etkileşim gerektiren mensuplarının çoğu kez gerçek duygularını gizlemek ve duygusal tepkilerini kontrol altında tutmak zorunda kaldıkları bir meslek özelliği taşımaktadır. Öğretmenlerin psikolojik iyi hallerini olumsuz şekilde etkileyen psikolojik şiddet gibi dışsal faktörler ise, öğretmenlerin stres ve tükenmişlik düzeylerinin artmasına, iş ve yaşam düzeylerinin azalmasına yol açabilmekte böylece verimli çalışmalarına ve bu mesleğin gereklerini etkin bir şekilde yerine getirmelerine engel olabilmektedir (Çankaya, 2012).

Araştırmanın önemi, eğitim öğretim kurumlarında öğretmen ve diğer kişiler arasında kurulan olumlu iletişimin öğrenmeyi olumlu etkilediği bir gerçektir. Bu doğrultuda eğitim ve öğretimin kalitesini arttırmak için öğretmenlerin atılganlık becerisinin yeterli düzeyde olması beklenmektedir. Bununla birlikte öğretmenlerin kurum içinde sağlıklı eğitim verebilmeleri için ilişkilerinin uyumlu olması gerekmektedir.

2. Yöntem

Araştırma Grubu

Bu çalışmanın örneklemini 2014 - 2015 öğretim yılı içerisinde Bartın ve Zonguldak illerinde görev yapan 27 kadın, 43 erkek toplam 70 ($X_{\text{yaş}}=30.12\pm 5.36$) beden eğitimi öğretmeninden oluşmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırma kapsamında beden eğitimi öğretmenlerinden elde edilen veriler için demografik bilgi formu hazırlanmış ve “Rathus Atılganlık Envanteri” kullanılmıştır.

Hazırlanan anket içeriği olarak birinci bölümde demografik bilgi formunda katılımcıların yaş, cinsiyet değişkenlerine yönelik sorular sorulmuştur. İkinci bölümdeki Rathus Atılganlık Envanteri ise, ergen ve yetişkinlere uygulanabilen olumlu ve olumsuz ifadelerden oluşan toplam 30 maddelik bir envanterdir. Yanıtlama 6’lı likert tipi bir ölçek üzerinde yapılmaktadır. Puan aralığı 30–180 arasındadır. Olumlu ve olumsuz ifadelerin toplamı kişinin atılganlık düzeyini belirlemektedir. Çekingenliğe uzanan uç 30 puan, atılganlığa uzanan uç puan ise 180’dir. Rathus Atılganlık Envanterinin güvenilirlik ve geçerlik çalışması Voltan tarafından yapılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada katılımcılardan elde edilen veriler SPSS 15.0 istatistik paket programının da değerlendirilmiştir. Katılımcıların atılganlık düzeyi puan ortalamalarının, çeşitli demografik özelliklere göre istatistiksel açıdan değişiklik gösterip göstermediğini belirleyebilmek için frekans, ortalama değerleri alınmış ve analizi kullanılmıştır.

3. Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde katılımcıların atılganlık düzeyi puan ortalamalarına göre istatistiksel analizlerinin yapılarak tablolar halinde sonuçlarının yorumlanması yer almaktadır.

Tablo 1. Araştırma Grubunun Demografik Bilgilerine İlişkin Frekans ve Yüzde

Dağılımları

	n	%
Kadın	27	44
Erkek	43	56
Toplam	70	100

Kişisel bilgi formundan elde edilen veriye göre beden eğitimi öğretmenlerinin %44’ü kadın,%56’sı erkektir.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Görev Yaptıkları İl Değişkenine Göre Atılganlık Düzeylerinin Karşılaştırılmasına Yönelik “Bağımsız Örneklem T Testi” Sonuçları

	Cinsiyet	N	X	Ss	sd	t	p
Atılganlık Düzeyleri	Bartın	30	104.21	10.81	68	2.569	p>0.05
	Zonguldak	40	96.72	15.35			

Tablo 2 göstermektedir ki, Bartın ve Zonguldak illerindeki beden eğitimi öğretmenlerinin atılganlık düzeyleri puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak farkın olup olmadığını ortaya koymak için yapılan bağımsız örneklem t testinde, Bartın ilindeki öğretmenlerin ortalaması ile ($X=104.21\pm 10.81$) Zonguldak ilindeki beden eğitimi öğretmenlerinin puan ortalaması ($X=96.72\pm 15.35$) arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır [$T(158)= -0.668$ $p>0.05$].

4. Tartışma ve Sonuç

Batı Karadeniz Bölgesindeki illerden Bartın ve Zonguldak'taki beden eğitimi öğretmenleri arasında atılganlık düzeylerinin karşılaştırıldığı çalışmada elde edilen bulgular sonucunda literatürdeki diğer çalışmalarla tartışılmaya çalışılmıştır.

Bartın ve Zonguldak illerindeki beden eğitim öğretmenlerinin almış olduğu ortalama puanların Rathus Atılganlık envanteri Puan ortalamaları sınıflandırmalarına göre orta düzeyde oldukları tespit edilmiştir. Bu doğrultuda öğretmenlerin genel anlamda atılganlık düzeylerinin beklenen düzeyde olduğu literatürdeki çalışmalarla da desteklenmektedir. Fakat beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin envanterin tümünden aldıkları puanların değişkenlere göre incelenmesi sonucunda anlamlı bir fark bulunamamıştır. Ayrıca Bartın ilindeki beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, Zonguldak ilindeki beden eğitimi ve spor öğretmenlerine göre atılganlık düzeyleri puan ortalamalarına göre orta düzeyde fakat daha yüksek puan ortalamalarına sahip oldukları gözlemlenmektedir.

Bartın ve Zonguldak illerindeki görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin; herhangi bir sosyal durumda ortama uygun hareket eden, kendinden emin ve sosyal durumlara kolayca ayak uydurabilen, başka bireylerin duyuşsal imalarını doğru ve tam olarak yorumlayabilen kişilerdir olduğu yorumu yapılabilir.

KAYNAKÇA

Altuntaş C (2010). Mobbing Kavramı Ve Örnekleri Üzerine Uygulamalı Bir Çalışma. *Journal of Yaşar University*.

Cüceloğlu D (1991). *İnsan ve Davranışı*. İstanbul: Remzi Kitapevi.

Çankaya H, Karatay M (2012). Öğretmenlerin Maruz Kaldıkları Psikolojik Şiddete İlişkin Bir Modelin Sınanması, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.

Çavuş F, Develi A, Sarıoğlu G (2015). Mobbing ve Örgütsel Sessizlik Enerji Çalışmaları Üzerine Bir Araştırma, *İşletme İktisat Çalışmaları Dergisi*, Cilt 3 sayı 1, ss 10-20

Çeliköz N (2003). "Bir Meslek Olarak Öğretmenlik Ve Etiği" (Ed.) M. Çağatay Özdemir, Öğretmen Adaylarının Genel Öğretmenlik Davranışları Açısından Kendilerine Yönelik Yeterlilik Algıları, Asil Yayıncılık, Ankara, ss:348-352

Eklund RC, Crawford S (1994). Active women, social physique anxiety, and exercise. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 16, 431-448.

Hart EA, Leary MR, Rejeski WJ (1989). The measurement of social Physique Anxiety. *Journal of Sport & Exercise Psychology*. 11. 94-104.

Humpreys T (1998). *Aile, Terk Etmemiz Gereken Sevgili*. İstanbul: Yeni Çizgi,

Koparan Ş, Korkmaz N, Öztürk F (2010). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Özyeterlilik Algısı ve Sosyal Fizik Kaygı Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, *Journal of New World Sciences Academy*, Volume:5, Number:4

Koroğlu E (2002). Atılganlık Nedir? *Güncel Psikoloji Dergisi*. Ankara: HYB Yayıncılık.

Martin JJ, Kliber A, Kulinna PH, Fahlman M (2006). Social Physique Anxiety and Muscularity and Appearance Cognitions in College Men. *Sex Roles*, 55:151-158

Özden Y (2003). *Öğrenme ve Öğretme*. Ankara:Pegem A Yayınları.

Pehlivan Z (2007). *Beden eğitimi Öğretmenliği Mesleğine Yönelim*, 5.Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Adana, Bildiriler Kitabı, ss:59-64